

Javorniški Mesečnik

Interno glasilo Astronomskega društva Javornik
www: <http://www.adj.si>, email: info@adj.si

Številka 77, Letnik VII, Junij 2006
ISSN 1581-1379

Objekti globoko v vesolju julija

Julija opolnoči kulminirajo ozvezdja Orel, Puščica, Lisička, Labod, Delfin in Kozorog, tema pa se podaljša na skoraj štiri ure. Še vedno se lahko z binokularjem sprehajamo po oblakih zvezd, žarečih in temnih plinov v Rimski cesti, lahko pa se tudi posvetimo bolj strnjnim objektom. V Orlu najdemo odprto kopico NGC 6709*, v Puščici kroglasto kopico NGC 6838* (M 71), v Lisički odprte kopice Cr 399*, NGC 6823, NGC 6940* ter planetarno meglico NGC 6853* (M 27), v Labodu odprte kopice NGC 6819, NGC 6910*, NGC 6913 (M 29), NGC 7063, NGC 7092* (M 39) ter planetarno meglico NGC 6826*, in kroglasti kopici v Delfinu NGC 6934* in v Kozorogu NGC 7099* (M 30). Zvezdica spet pomeni, da je objekt viden tudi pri svetlobnem onesnaženju.

Cr 399* je odprta kopica, ki jo je Collinder uvrstil v svoj katalog leta 1931, ostali (Herschel, Messier, NGC) pa ne, najbrž zaradi velikosti, saj se razteza čez celo stopinjo. V njej je 40 zvezd v oddaljenosti 420 svetlobnih let razporejenih tako, da nas spominjajo na obešalnik. Nekatero od njih imajo isto lastno gibanje kot nekaj drugih odprtih kopic, na primer Gostosevci. Najnovejši astrometrični podatki kažejo na to, da sploh ne gre za odprto kopico, ampak asterizem, torej naključno razporeditev zvezd.

Rok, rok.vidmar@nuk.uni-lj.si

Pridite v društveno sobo!

Društvena soba ADJ se nahaja na Kolodvorski 6 v Ljubljani. Odprta je vsak torek, razen tretjega torka v mesecu, od 18^h do 19^h. Tam se srečamo, si izmenjamo izkušnje in se dogovorimo za skupna opazovanja.

Opazujmo meteorje!

Meteorska opazovanja so edina astronomska opazovanja za katera ne potrebuješ nobene drage opreme — meteorje lahko namreč opazuješ že s prostimi očmi! Zato te vabim, da se nam pridružiš na enem izmed naslednjih opazovanj.

Če se nam želiš pridružiti, se mi čimprej oglasi!

Urška, urska_pajer@yahoo.com

Planeti julija 2006

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna	
	vzhod	zahod	vzhod	zahod
1. 7.	5.13	20.56	10.57	—
5. 7.	5.16	20.55	15.19	0.51
10. 7.	5.20	20.52	21.02	3.49
15. 7.	5.24	20.49	23.23	10.35
20. 7.	5.29	20.45	0.51	17.08
25. 7.	5.35	20.40	5.20	21.16
30. 7.	5.40	20.34	10.54	22.41

- ★ **Merkur** je v začetku meseca viden zvečer, ko v ozvezdju Raka zahaja uro za Soncem, nato pa ponovno konec meseca zjutraj, ko vzide okoli pol petih, tokrat v ozvezdju Dvojčkov.
- ★ **Venera** je Danica in vzhaja okoli pol štirih. V drugi polovici meseca se iz ozvezdja Bika preseli v ozvezdje Dvojčkov.
- ★ **Mars** je sprva viden do enajstih, konec meseca pa zaide že pred deseto. Nahaja se v ozvezdju Leva.
- ★ **Jupiter** je sprva na nebu do dveh zjutraj, nato pa vzhaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide kmalu po polnoči. Giblje se v ozvezdju Tehtnice.
- ★ **Saturn** je viden le v prvem delu meseca, ko v ozvezdju Raka zahaja okoli pol enajstih.
- ★ **Uran** je v ozvezdju Vodnarja sprva viden v drugem delu noči, nato pa vzhaja vse bolj zgodaj in konec meseca vzide okrog desetih.

Urška, urska_pajer@yahoo.com

Meteorji v juliju

δ-Akvaridi – SDA

Južni δ Akvaridi (SDA) so aktivni od 12.7. do 19.8., vrhunec dosežejo 28.7. (četrtek/petek) z ZHR 20. Takrat se njihov radiant nahaja na $\alpha = 339^\circ$ in $\delta = -16^\circ$. Luna jih bo letos motila, saj je 25.7. v mlaju.

α Kaprikornidi – CAP

Kaprikornidi so aktivni od 3.7. do 15.8., z vrhuncem 30.7. (sobota/nedelja) in ZHR 4. Njihov radiant se ob vrhuncu nahaja na $\alpha = 307^\circ$ in $\delta = -10^\circ$. Kljub

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 20. 06. 2006 ob 18^h v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani. Glavni del sestanka bo predavanje:

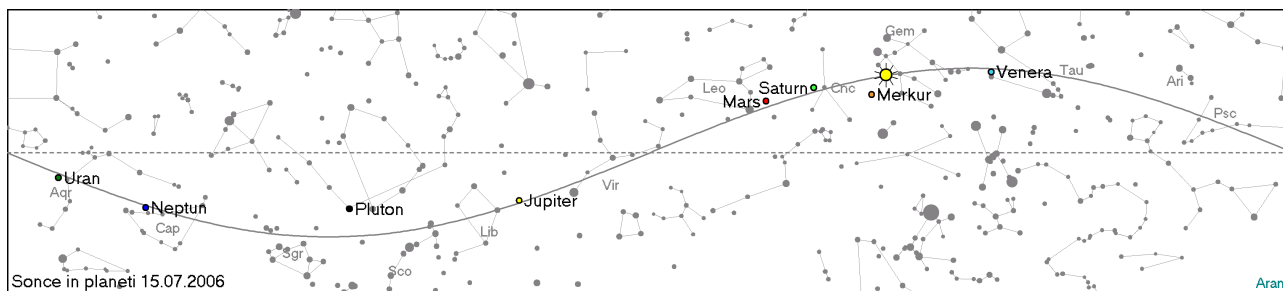
Prekrivalne dvojne zvezde

dr. Andrej Prša

Marsikoga preseneti dejstvo, da dvojne in večkratne zvezde prevladujejo v naši galaksiji: teh je okoli 60%. Dvojnice so hvaležne za opazovanje in znanstveno preučevanje, saj lahko s pomočjo modelov in natančnih meritev določimo mase posameznih zvezd - nekaj, česar pri enojnih zvezdah ne moremo narediti. Prekrivalne dvojne zvezde so še posebej zanimive: gre za dvojne sisteme, pri katerih ravnina tira sovpada s smerjo našega pogleda in zato vidimo mrke. Z obravnavo oblik teh mrkov lahko poleg mas dobimo še radije obeh zvezd, kar je unikum v zvezdni astrofiziki. Pomen prekrivalnih dvojnic je torej neprecenljiv pri določanju osnovnih fizikalnih, geometrijskih in evolucijskih lastnosti zvezd.

Vabljeni!

Bernard, bernard.zenko@ijs.si

majhni višini radianta nad obzorjem se jih splača opazovati, saj so zelo počasni in med njimi je razmeroma veliko svetlih meteorjev.

Pisces Austrinidi – PAU

Če opazujemo Kaprikornide in kompleks Akvaridov, lahko občasno vidimo tudi kakšnega Pisces Austrinida. Aktivni so od 15.7. do 10.8. z vrhuncem 28.7. z ZHR 5 (za južno poloblo, za nas precej manj). So malo hitrejši od Kaprikornidov a šibkejši. Ker se njihov radiant nahaja zelo nizko nad obzorjem, na $\alpha = 341^\circ$ in $\delta = -30^\circ$, vidimo predvsem zelo dolge PAU.

ι -Akvaridi – SIA in NIA

Južni ι Akvaridi (SIA) so aktivni od 25.7. do 15.8, z vrhuncem 4.8. (četrtek/petek) z ZHR 2. Luna jih bo letos motila saj je 9.8. v ščipu.

Mihaela, mtriglav@yahoo.com

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, ali pa astronomska šala.

Aram, aram.karalic@gmail.com

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejema ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu